

Gyakran ismételt kérdések

Transparency International Korrupció Érzékelési Index (Corruption Perceptions Index – CPI) 2008

Általános

- Mi a Korrupció Érzékelési Index?
- Hogyan definiálható a korrupció a CPI szempontjából?
- Miért csupán érzékelésre alapozzák a CPI-t?

Módszer

- Hány országra terjed ki a 2008-as CPI?
- Miért tartalmaz a CPI új országokat?
- Mely országok szerepelhetnek a jövő CPI-kben?
- Melyek a CPI adatainak forrásai?
- Kiknek a véleményét tükrözik a CPI céljaira használt felmérések?
- Nem „reprodukálja” a CPI önmaga korábbi értékeléseit?
- Változott-e a 2008-as CPI módszertana?
- Hogyan biztosítja a TI a CPI minőségellenőrzését?

A CPI értelmezése

- Hogyan kell a CPI pontokat értelmezni?
- Mi számít inkább, egy ország helyezése, vagy a pontszáma?
- A legalacsonyabb pontszámmal rendelkező ország a világ legkorruptabb országa?
- Példa: Mit jelent Szomália helyezése a 2008-as CPI-ben?
- Összehasonlítható-e egy ország 2008-as CPI-ben elért pontszáma a korábbi CPI-k pontszámaival?
- Miért nincs nagyobb változás egy adott ország pontszámában, tekintettel a korrupcióellenes reformok erejére vagy hiányára, illetve nemrégiben feltárt korrupciós botrányokra?

Változás a pontszámokban 2007 és 2008 között

- Mely országok pontszáma romlott leginkább 2007 és 2008 között?
- Mely országok pontszáma javult leginkább?

A CPI használata

- Megbízható fokmérője-e a CPI a korrupció valamely országban érzékelt szintjének?
- Megbízható alapul szolgálhat-e a CPI támogatások elosztásáról hozott döntések számára?

A Transparency International CPI-je és a korrupció elleni küzdelem

- Hogyan finanszírozzák a CPI-t?
- Mi a különbség a CPI és a TI Globális Korrupciós Barométere (Global Corruption Barometer – GCB) között?
- Mi a különbség a CPI és a TI Vesztegetési Indexe (Bribe Payers Index – BPI) között?

Általános

Mi a CPI?

A Transparency International Korrupció Érzékelési Indexe a korrupció közhivatalnokok és politikusok körében érzékelt mértéke alapján rangsorolja az országokat. Összetett mutató, a „felmérések felmérése”, mely különböző független és elismert intézetek által készített szakértői és üzleti felmérések korrupcióval kapcsolatos adataira épít. A CPI az egész világról származó nézeteket tükröz vissza, beleértve olyan szakértők véleményét, akik az értékelt országokban élnek. A Transparency International a CPI elkészítésével Johann Graf Lambsdorffot, a németországi Passau Egyetem professzorát bízta meg.

Hogyan definiálható a korrupció a CPI szempontjából?

A TI CPI-je az állami szektorban tapasztalható korrupcióra összpontosít, és a korrupciót mint a közhivatallal személyes haszonszerzés céljából való visszaélést definiálja. A CPI összeállítása során használt felmérések olyan kérdéseket tesznek fel, amelyek a közhatalommal személyes előnyök céljából való visszaéléssel - mint például közhivatalnokok megvesztegetése, kenőpénz közbeszerzési eljárásokban, közpénzek hűtlen kezelése – kapcsolatosak, valamint olyan kérdéseket, melyek a korrupcióellenes politikák erejét vizsgálják, felölelve ezáltal mind a közigazgatási, mind a politikai korrupciót.

Miért csupán érzékelésre alapozzák a CPI-t?

Nehéz a korrupció különböző országokban tapasztalható általános szintjét szigorú tapasztalati tények, mint például a megvesztegetések összege vagy a vádemelések, illetve bírósági ügyek száma alapján értékelni. Utóbbi esetben például ilyen összehasonlító adatok nem tükrözik a korrupció tényleges szintjét, inkább azt jelzik, milyen minőségű munkát végez az ügyészség, a bíróság, illetve a média a korrupció feltárása terén. Ezért a több országra kiterjedő adatok összeállításának jó módszere, ha azoknak a tapasztalataira és észleléseire támaszkodunk, akik a legközvetlenebb módon szembesülnek a korrupció létezésével valamely országban.

Módszer

Hány országra terjed ki a 2008-as CPI?

A CPI 180 országot rangsorol, csakúgy, mint 2007-ben.

Milyen országok kerültek be a CPI-ba és melyek kerültek ki a CPI-ból?

Minimális változás történt a CPI által lefedett országok körében, ami a róluk elérhető források számának köszönhető. Ennek következtében Puerto Rico az idén szerepel a rangsorban, míg Grenadáról csak két forrás állt rendelkezésre, ezért nem jelenik meg a ranglistában.

Mely országok szerepelhetnek a jövő CPI-kben?

A Transparency International folyamatosan törekszik arra, hogy egyre több ország kerüljön a ranglistába. Bár a TI legkevesebb három forrást követel meg ahhoz, hogy egy ország szerepeljen a CPI-ban, az alábbi országok megjelentetése is megfontolandó.

Két adatsorral rendelkező országok, illetve territóriumok: Anguilla, Antigua és Barbuda, Aruba, Bahama-szigetek, Bermuda-szigetek, Kajmán-szigetek, Fidzsi-szigetek, Grenada, Lichtenstein, Mikronézia, Holland Antillák, Észak-Korea, Palesztina, Saint Kitts és Nevis és Tuvalu.

Melyek a CPI adatainak forrásai?

A 2008-as CPI 11 független intézet által készített 13 különböző felmérésből merít. A TI igyekszik biztosítani, hogy a felhasznált források a legmagasabb minőséget képviseljék, és hogy a felmérést a legtisztességesebb módon készítsék. Az adatoknak kellően dokumentáltaknak kell lenniük, valamint megfelelőeknek ahhoz, hogy a megbízhatóságukról ítéletet lehessen alkotni. Minden forrásnak

biztosítani kell a nemzetek rangsorolását, és a korrupció teljes fokát kell mérniük. Ez a feltétel kizárja azokat a felméréseket, melyek a korrupciót egyéb ügyekkel keverik, mint például a politikai instabilitással vagy a nacionalizmussal.

A CPI céljára térítésmentesen biztosították az adatokat a TI részére. Egyes források nem engedik meg az általuk nyújtott adatok közzétételét, más források nyilvánosan hozzáférhetőek. A felmérés forrásainak teljes listája, a feltett kérdések részletei, valamint a válaszadók száma megtalálható a CPI módszertanáról szóló részletes dokumentumban a <http://www.transparency.org/surveys/index.html#cpi> illetve a <http://www.ICGG.org> honlapokon.

Kiknek a véleményét kutatják a CPI céljaira használt felmérések?

A CPI pontszámokban kifejeződő szakvélemények mind a fejlett ipari, mind a fejlődő országokban honos személyek által folytatott korrupciós gyakorlat ismeretére épülnek. A felméréseket üzletemberek és országelemzők körében végzik. A CPI-ben használt felmérések két típusú mintát használnak, helyit és nem helyit. Fontos megjegyezni, hogy a helybeliek szempontjai összefüggésben állnak a nem helybeli szakértőkével.

Nem „reprodukálja” a CPI önmaga korábbi értékeléseit?

A TI CPI-je 1995-ös első megjelenése óta rendkívül jól ismertté vált a nemzetközi médiában. Ez azt az aggodalmat keltette, hogy a TI által közzétett adatok befolyásolhatják a válaszadókat a soron következő Index elkészítésekor, azaz a CPI részben saját korábbi mutatóit tükrözhetné. Ezt a feltevést ellenőrizték egy, üzleti vezetőknek világszerte feltett kérdés segítségével. Több mint 9000 válasz alapján elmondható, hogy a CPI ismerete nem készíteti az üzleti szakértőket arra, hogy válaszaikat a korábbi Indexek szerint alakítsák, így nem áll fenn a cirkularitás problémája.

Hogyan biztosítja a TI a CPI minőségellenőrzését?

A CPI módszertanát egy Index Tanácsadó Bizottság vizsgálja felül, mely a korrupció, ökonometria és statisztika területeinek vezető nemzetközi szakértőiből áll. A bizottság tagjai javaslatokat tesznek a CPI fejlesztésére, de az alkalmazott módszertannal kapcsolatos végső döntéseket a TI vezetősége hozza. Az Index Tanácsadó Bizottság tagjai, és munkahelyeik a http://transparency.org/policy_research/surveys_indecies/about honlapon érhető el.

A CPI értelmezése

Hogyan kell a CPI pontokat értelmezni?

A CPI-t országok 0-tól (erősen korrupciós) 10-ig (tisztaság) terjedő skálán mért rangsoraként kell érteni.

Mi számít inkább, egy ország helyezése, vagy a pontszáma?

Míg az országok rangsorolása lehetővé teszi a TI számára egy mutató megalkotását, valamely ország pontszáma sokkal fontosabb jele a korrupció adott országban érzékelt szintjének. Egy ország helyezése könnyen változhat, mert új országok kerülnek be az indexbe, míg mások kiesnek.

A legalacsonyabb pontszámmal rendelkező ország a világ legkorruptabb országa?

Nem. A legalacsonyabb pontszámmal rendelkező ország az az ország, ahol a korrupciót a legnagyobb mértékben érzékelték a listán szereplő országok között. Több mint 200 szuverén nemzet van a világon, és a legutóbbi, 2008-as CPI közülük 180-at rangsorol. A CPI nem nyújt információt azokról az országokról, melyekre nem terjed ki.

Példa: Mit jelent Szomália helyezése a 2008-as CPI-ben?

Szomáliában érzékelték a legmagasabbnak a korrupciót a 2008-as CPI-ben. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy Szomália „a legkorruptabb ország” vagy hogy „a szomáliaiak a legkorruptabb emberek”. Míg a

korruptió valóban az egyik legnagyobb kihívás a szomáliai jó kormányzás, a fejlesztés és a szegénység mérséklése szempontjából, az emberek túlnyomó többsége csak áldozata a korrupciónak. Korlátozott számú befolyásos magánszemély által folytatott korrupció, valamint a vezetők és intézmények korrupció megfékezésével vagy megelőzésével kapcsolatos sikertelensége nem jelenti, hogy egy ország vagy annak lakói a legkorruptabbak.

Összehasonlítható-e egy ország 2008-as CPI-ben elért pontszáma a korábbi CPI-k pontszámaival?

Az index elsősorban pillanatfelvételt nyújt az üzletemberek és országelemzők aktuális évvel illetve közelmúlt évekkkel kapcsolatos véleményéről, és kevésbé fókuszál évről évre megmutató trendekre. Amennyiben összehasonlítás történik az elmúlt évekkkel, azt a fent vázoltak alapján kizárólag egy ország pontszámára és nem helyezésére kell alapozni.

Évről évre egy adott ország pontszámában tapasztalható változásokat okozhatja akár az ország teljesítménye érzékelésének változása, akár a CPI mintavételében vagy módszertanában bekövetkezett változás. Az egyetlen megbízható mód valamely ország pontszáma időbeli változásainak összehasonlítására az, ha visszanyúlunk az egyes felmérési forrásokhoz, melyek mindegyike tükrözheti az értékelés változását.

Miért nincs nagyobb változás egy adott ország pontszámában, tekintettel a korrupcióellenes reformok erejére vagy hiányára, illetve nemrégiben feltárt korrupciós botrányokra?

Nehéz egy CPI pontszámon rövid időn belül javítani. A 2008-as CPI az elmúlt két év adatain alapul, kapcsolódva akár még régebbi érzékelésekhez. Ez azt jelenti, hogy a korrupció érzékelésével összefüggő lényeges változások inkább csak hosszabb idő elteltével mutatkoznak az indexben.

Változás a pontszámokban 2007 és 2008 között

Mely országok pontszáma romlott leginkább 2007 és 2008 között?

Az egyes évek összehasonlítása a fent említett okok miatt problematikus. Ugyanakkor olyan mértékben, amennyiben a változások az egyes forrásokra visszavezethetők, óvatosan azonosíthatók bizonyos trendek. Figyelemre méltó romlást mutatott 2007-ről 2008-ra Bulgária, Burundi, Finnország, Franciaország, Olaszország, Monaco, Maldív szigetek, Norvégia, Portugália, Szomália, Kelet-Timor és az Egyesült Királyság. Ezekben az esetekben tényleges változások következtek be az érzékelésekben az elmúlt két év során.

Mely országok pontszáma javult leginkább?

Az előbbi fenntartások mellett, olyan felmérések adatainak alapján, melyeket következetesen használtak az index összeállításához, 2007-ről 2008-ra javulás figyelhető meg Albánia, Bahrain, Benin, Ciprus, Dominika, Grúzia, Indonézia, Jordánia, Mauritius, Nigéria, Omán, Lengyelország, Katar, Saint Lucia, Saint Vincent, Dél-Korea, Tonga és Törökország.

A CPI használata

Megbízható fokmérője-e a CPI a korrupció valamely országban érzékelt szintjének?

A CPI megbízható mérőeszköze a korrupció érzékelésének. Mint ilyen, a CPI-t széles körben vizsgálták és használták mind tudósok, mind elemzők. A CPI megbízhatósága ugyanakkor országonként változó. Azok az országok, melyek nagyszámú forrással és a források által nyújtott értékelésekben kis különbségekkel bírnak (amit a szűk besorolási tartomány is mutat), nagyobb fokú megbízhatóságot közvetítenek a pontszámukat és helyezésüket illetően, és ugyanennek az ellenkezője is igaz.

Megbízható alapul szolgálhat-e a CPI támogatások elosztásáról hozott döntések számára?

Néhány kormányzat megkísérelte használni a korrupciós pontszámokat annak meghatározásához, hogy mely országok részesüljenek támogatásban és melyek nem. A TI nem támogatja a CPI ilyen irányú használatát. A nagyon korruptnak érzékelt országok nem írhatók le – kiváltképpen ezeknek az országoknak van szüksége segítségre a korrupció-szegénység körforgásából való kitöréshez. Ha egy országot korruptnak hisznek, ez jelzésként kell, hogy szolgáljon a támogatók számára arra vonatkozóan, hogy rendszerszemlélet szükséges a korrupció elleni küzdelemben. Továbbá, ha a donoroknak szándékában áll nagyobb fejlesztési projekteket támogatni korruptnak érzékelt országokban, különös figyelemmel kell eljárniuk, és meg kell győződniük arról, hogy megfelelő ellenőrzési eljárások állnak rendelkezésre.

A Transparency International CPI-je és a korrupció elleni küzdelem

Hogyan finanszírozzák a CPI-t?

A Transparency Internationalt különböző kormányzati irodák, nemzetközi alapok és társaságok finanszírozzák, melyek pénzügyi támogatása teszi lehetővé a CPI elkészítését. További támogatás érkezik a TI mérőeszközei részére az Ernst & Youngtól. A TI az anyagi támogatás elfogadásával nem támogatja egy vállalat politikáit és egyetlen támogatóját sem vonja be projektjei menedzsmentjébe. A Transparency International finanszírozási forrásairól további információ a http://www.transparency.org/support_us honlapon található.

Mi a különbség a CPI és a TI Globális Korrupciós Barométere (Global Corruption Barometer – GCB) között?

A CPI a különböző országokban az állami szektorban tapasztalható korrupció szintjével kapcsolatos szakértői érzékeléseket értékeli, míg a Globális Korrupciós Barométer http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/gcb általában a közsférában jelen lévő korrupcióhoz való hozzáállással és a vele kapcsolatos tapasztalatokkal függ össze.

Mi a különbség a CPI és a TI Vesztegetési Indexe (Bribe Payers Index – BPI) között?

Míg a CPI a korrupció egyes országokban érzékelt szintjét mutatja, a BPI vezető exportáló országok vállalatainak külföldön való megvesztegetési hajlamára fókuszál, a korrupció kínálati oldalát mutatva. A legutóbbi vesztegetési indexet 2006 októberében adták közre, és megtalálható a http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/bpi honlapon.

Transparency International Magyarország

1076 Budapest, Garay u. 29-31.

Tel: +36 20 422 8584

e-mail: info@transparency.hu

www.transparency.hu